

Богдан-Ігор Антонич Зелена Євангелія

Із всіх явищ найдивніше явище — існування

Перша глава

До істот з зеленої зорі

Закони «біосу» однакові для всіх:
народження, страждання, смерть.
Що лишиться по мені: попіл слів моїх,
що лишиться по нас: з кісток трава зросте.

Лисиці, леви, ластівки і люди,
зеленої зорі черва і листя
матерії законам піддані незмінним,
як небо понад нами синє і срібliste!

Я розумію вас, звірята і рослини,
я чую, як шумлять комети і зростають трави.
Антонич теж звіря сумне і кучеряве.

18 травня 1935

Екстатичний восьмистроф

Шумлять у скринях зеленаві зерна льону,
масний і теплий пил вирує у олійнях.

Щораз в корявих липах спалахне прокльоном
душа зелена, гнівна і незаспокійна.

Черві не піддається буйний струм життєвий,
з дерев зелені іскри дятлі крешуть.

Зорі червінцем платить скупо вечір дневі
за сонце, що його в червоний мох розчесе.

Червона сажа заходу вкриває липи,
що круглі, мов решета, сіють сонне сім'я,
і струни листя замовкають наглим схлипом
під вітру дотиком, що тишу шумом вим'яв.

Дівчата із олієнь пахнуть млосно льоном,
коли, мов квіт, коханцям розкривають тіло,
і сонце вибухає божевільним дзвоном,
в гучні тарелі хмар вдаряє оп'яніло.

Знічев'я затихає в навіженім гімні,
немов макуха, що олією спливає,
і ллються струмені шалені і нестримні
в коріння тіл, у жили лип, у нетрі гаю.

Дивіться: це пожежа світу, буря первнів,
рослини моляться, шаліє кожен колір,
із споду у коріння дмуть вітри підземні,
аж липа, мов кларнет, заграє перша соло.

Ось димарі землі, ось куряться дерева
в зеленім, золотавім і багровім димі.
В соломі мряки пні, верхів'я у прощальній
завії сонця, що, мов птах, зайшло за ними.

І сонце заходу і літо й липи мрійні,
змінливість вічну світу ввечері і вранці,
я прославляю невгомонний труд в олійні,
горіння душ, екстазу тіл і хміль коханців.

11 грудня 1935

Епічний вечір

Під прапором мідянолистих буків,
де сонце покотилось вогняним тарелем,
засмагли хлопці, мов джмелі на луках,
гудуть, і вибухає пил з рудих цегелень.

На бурунах трави, в зеленім димі

колишуться корови, мов тяжкі колоди,
і зорі в зорі дзвонять понад ними,
й шумлять під ними буйно життєтворчі води.

Той струм, що з сонних квітів синім димом
проходить в стиглість ядер, спрагу росту
будить,
насіння кільчиться, упавши в плідну вогкість.
Мужчини волохаті палять темним оком
дівок широкобедрих, смаглих, повногрудих.
Горбатий янгол лісу манить теплим мохом.

Завиті у пергамент неба зодіаки
ввижаються нам у хрестах щоночі,
і мрії наших вір горять стожарним маком.

І з зір загаслих іскри осявають очі,
червоні півні синій місяць кличуть —
це буревій краси, прапервнів громовиця!

Так родяться релігії й суспільний лад.
Боги й звірня. Громада до громади.
Епічний вечір починає владу,
і синій, вічний стяг лопоче таємниче.

Усоте прославляю буйноту життя!

27 жовтня 1935

Життя по-грецьки біос

Овес, метелики і присяги коханців.
Весна закрутить хмільно веретена травня.
Лисиці, куни і дівчата вранці
виходять мити очі в буйнолозих плавнях.

Годинник сонця квітам б'є години,
і стулюються маки ввечері бентежно.
Отак під небом недосяжним і безмежним
ростуть і родяться звірята, люди і рослини.

29 березня 1935

Запрошення

Вже спалюється день на вугіль ночі,
росою вечір трави з попелу полоще,
і ляк, мов свердел, твоє серце точить,
і місяць тіні згублені полошить.

Самітний друже, мов у ночі пояс,

ти в таємничість світу оповитий.
В цей вечір весняний ходи зо мною
в корчмі на місяці горілку пити.

1931

Концерт

Горлянки соловейків плещуть, мов гобої,
у димі пахощів, в чаду лілейних куряв,
аж спів змінився в запах, мов за ворожбою,
розплився в квітний пил.

Це тільки увертюра.

На солов'їне гасло дружні перемови
усіх музичнодзьобих ста племен пташиних,
і ллється звук на звук, лиш у зозуль прамові
прадавній корінь «ку» у горде соло лине.

Самці й самички у зальотах і докорах,
в цівках пташиних горл, мов шорох срібних
зерен.

У відповідь сп'янілим до нестями хором
спалахує червоним співом квіття терен.

Мов бризки піни з зір, ряба оркестра квітів,

немов на лезо лезом, піснею за піснею
на поклик відповіла, аж збудився вітер
і вимотався з тиші, де йому затісно.

І ширшає концерт. Шалені перегуки
здіймає квіття хор у барв грайливій піні,
і ніч — блакитний фільтр змінєє барви в
звуки,
музики кип'яток наливши в ліжку сині.

Із звуку в звук, з клітини у клітину, з шуму
ядра одного в шум рясний рослинних хорів
електрика натхнення лється змінним
струмом,
билини тонів вигинаючи угору.

Між листя й клоччя вплився спів, мов блиск
червінців,
кипуче, рвійно, схлипно і золотоструйно
окріп мелодії вливається по вінця,
кущами піни й полум'я розцвівши буйно.

І спів росте, мов повінь. Від землі по зорі
переливається від краю аж до краю.
Та чуйте: ще зростає вшир і вгору,
коріння ста дубів — підземні ліри грають.

Тут б'є, із надр прорвавшись, джерело

похмілля,

як вітру стовп, знялась музика звідси,
і змії, мов смички, сичать на струнах зілля,
їм труби пнів із уст землі дають глибокий
відзвив.

Від співу місяць стерся, мов зужитий шеляг,
заник, змінився в млу, а може, в квіття віддих,
та не дають його шукати в рвійних трелях
розприслі соловейки — і не видно сліду.

Аж горла миті сріблом пухнуть від напруги,
солодке і п'янке знесилля морщить жили,
і скручуються звуки в світла смуги,
в птах очі сплющені від розкоші знесли.

Низькі октави — чорність і червоність всуміш
проходять в синь і зелень — два струнки
акорди.

Високе «е» на скрипці з молодого шуму
у сніжність фляжолетів, що, мов холод, горді.

І зорі — діри в флейті ночі, що проваллям
розкрилась над землею, наче срібний розпач,
почули дотик майстра й пальці флейту палять,
і флейта палиться, мов квіт, струнка і проста.

Сплелися зорі, птахи, вітер і рослини

в один клубок клітин, в нерозпутане клоччя,
і лиш музика, мов потоп, усе поглине,
як вир, втягає в дно всі первні дня і ночі.

Надлюдські справи це, нелюдські квітів льоти,
празелень звуків, флейт прасмова, дно
натхнення.

Невидний і нечутний чийсь незнаний дотик
і трав, мов струн поземних, супровід зелений.

Для розуму зачинені, невидні двері
відчинить звук, мов ключ, мов ключ чуття
несхибний.

Не птах, не квіт, це грає зміст, це грають
первні
речей і дій, музика суті, дно незглибне.

Хто пише квітам ноти, хто ключами в'яже
в мелодію розприслі барви, краплі, шуми?
Хто квіття зміст і розпач зір плете в пасажі,
аж лігатурами спливає співу струмись?

Пейзаж мелодії мальований в атласі,
музики башта обросла акордів хмелем,
щаблі драбини гам поламані у басі,
спалахують щомить короткі ритуурелі.

Нашарування звуків, краєвиди співу,

тераса на терасі, зорі тхнуть морозом.
Не клич натхнення! Ніч брову зламає сиву,
а те, що звать мистецтвом,
творять
шал і розум.

Не клич, не клич небачно імені натхнення,
бо ось воно, як вітер, що звільнився з неба
і втік за межі простору у струм заземний.
На смугах п'яти ліній кільця нот — муз
гребінь.

А я вже віддиху зловити більш не можу
і падаю, мов пень, у ями й вири гімнів.
Тоді найвищий тон бере в оркестрі ранок,
коли в таріль землі тарелем сонця гримне

14 квітня 1936

Перше ліричне інтермеццо

Барвінкова щирість

Кохай мене звичайно й просто,
так, як кохають всі дівчата.

Коли проходиш білим мостом,
зоря в твоє волосся вп'ята.

Так палко вміють цілувати
лиш ті, що перший раз цілують.
В тремтінні слів твоїх крилатих
я барвінкову щирість чую.

9 квітня 1935

Весільна

Для Олечки
Послухай: б'є весільний бубон
і клени клоняться, мов пави.
В твоє волосся, моя люба,
заплівся місяць кучерявий.

Чому пригасла скрипка трохи,
чому тремтить твоя долоня?
Ніч срібним сяйвом, наче мохом,
обмотує підкови коням.

12 березня 1935

Весільна ніч

Палає ніч пташиним співом.
Хто ж, люба, ложе нам постелить?
Дивись, як сяє мерехтливо
у вікна місяць — чару келих.

Хрещатим мохом і коханням
нас оплете нестямне щастя.
Сто місяців тремтить зарання
у снах гарячих і квітчастих.

10 березня 1935

Два серця

У вечір, в обрії, у спів
підем, обнявшись, перед себе.
Мов черепицю із дахів,
зриває вітер зорі з неба.

І, відділившись від юрби,
загорнемося в хутро ночі.
Хай два серця — два голуби

співзвучно й тужно затріпочуть

3 квітня 1935

До дна

Я витесав поему з срібла,
поема — мов ялиця.
Весна спинилась і прибідила,
мов з дива молодиця.

Співай, сокиро, теслі безум,
розтісуй пісню знову!
Углиб, до дна співуче лезо
встромляю в корінь слова.

20 січня 1935

Зозуля

Ой, закувала знов зозуля.
Мабуть, кує вже сотий раз?

Вже двадцять весен в юних гулях
відмірюю піснями час.

Роса сріблилась на малинах,
хлоп'я молилось до весни.
Зозулями хвилини линуть
і хлопцеві малюють сни.

20 січня 1935

Малий гімн

Стріла намірена до льоту,
струна настроєна до гри.
Червоні зорі, мов монети,
в калитці вечора лягли.

А серце? Серцю лиш п'яніти,
тремтіти і кохать йому.
Звеличую усоте вітер,
звеличую стокрот весну

12 березня 1935